Kristigs Wehstnesis.

Populari sinisks garigs mehneschraksts.

Makfà peesuhtot ar peelikumeem „Labà Wehsts" pa gadu 1 rubli.

Redakzijas un ekspedizijas adrese: П. Лауберту, Митава, Жагорская 11, P. Laubertam, Jelgawâ, Schagares eelâ 11 (Mitau, Kurland, Russia).

№ 4. Aprilî 1911. Isnahk 6. gadu.

Deewa praweeschi un melu praweeschi.

Wisos laikos blakus ihstajeem Deewa kalpeem un wehstnescheem ir bijuschi neihsti ļaudis. Bet schee neihstee taisni ir dehwejuschees par Deewa teem ihsteni ihstajeem kalpeem. Un arween melu praweeschu ir bijuschi wairak ne kà ihsto praweeschu. Eedomasimees tikai kehnina Akaba 850 preesterus, kureem preti stahjàs weens weenigs wihrs — praweets Elijs. Ari muhslaikâ wesels bars ļauschu, gan augsti mahzitu — profesoru un dakteru — gan ari masak mahzitu mums stahdas preekschâ, gan zaur raksteem, gan uf katedreem — pat pagastskolâs, gan uf kanzelem, apgalwodami, ka ziti mahzot neihsto, bet wini ihsto kristigo tizibu, esot pilnigaki sapratuschi Deewa gribu ne kà ziti, bet pateesibâ noleedf dsihwo Deewu un wina spehku. Nekad Deews tos newar atsiht kà sawus kalpus, tapehz ka tee atmet Wina wahrdu, waj wismas pahrgrosa to. Mahzibu, ko schee ļaudis sludina, pasihst sem wahrdeem liberalà teologija, modernà teologija, augstaka Bihbeles kritika — materialisms, razionalisms. Sem schis paschas jugas skaitams ari tolstojisms. Sewischki Wahzijas walsts basnizâ, luterismâ, scho ļauschu bagati, bet ari Latwijâ winu mahziba naw swescha, sewischki zaur grahmatam tà isplatita. Un schur tur uf kanzelem gan ari manis kautko no „augstakàs Bihbeles kritikas," jo Andreewa Needras preekschnesumi Rigâ par to wairs neatstahja schaubu. Usrakstisim scheit, ko mah[illegible] Bihbele un ko mahza liberalà teologija. Tad katrs tuhlin spe[illegible] sinat, ja satiksees ar liberalismu, waj nu personigi, waj zaur grahmatam, ar ko tam darischana un tà spehs issargatees no bihstamà sladu walga.

Bihbele mahza: Deews ir wisspehzigs. Winsch dara brihnumus.

1. Mos. 17, 1: „Es esmu tas wisuwarenais Deews, staigà manâ preekschâ un esi taisns." Dahw. Ds.: „Kad Winsch runà, tad noteek; kad Winsch pawehl, tad stahw." Dahw. Ds.: 77, 15: „Tu esi tas stiprais Deews, kas brihnumus dara; sawu spehku tu esi darijis sinamu tautu starpâ." Luhk. 1, 37: „Jo Deewam nekahda leeta naw neeespehjama."

Liberalà teologija mahza: „Deewa, kas dara brihnumus, naw.

Profesors D. Buse: „Tizet brihnumeem mums wairs naw eespehjams." Mahzitajs D. Fischers: „Tizibai us Deewu jastahw bes tizibas brihnumeem." Mahzitajs Jatw: „Nepasihstam nekahdu Deewu, kas tà, kà Bihbelê atstahsta, dara brihnumus. Par brihnumujehdseenu wairs neko negribam sinat."

Bihbele mahza: „Deews ir stahjees sakarà ar zilweku.

Ebr. 1, 1.2: „Deews daschu reisi un daschadi wezos laikos us teem tehweem runajis zaur teem praweescheem, schinis pehdejâs deenâs us mums ir runajis zaur to Dehlu.

Liberalà teologija mahza: „Deews naw stahjees sakarâ ar zilweku.

Prof. D. Buse: It nekur wehsturê neparahdas sewischka deewischka atgadijuma weids, waj kahda deewischka darbiba, kas norisinatos blakus zilwezigai darbibai un buhtu no tàs isschkirama. Naw nekahdas pestischanas wehstures, ko buhtu radijusi Deewa pahrdabigà warasrihziba.

Bihbele mahza: Wisi grehkojuschi.

1. Mos. 8, 21: „Zilweka sirdsprahts ir launs no masàm deenam." Dahw. Ds. 14, 3: „Bet tee wisi atkahpuschees, wisnotal smirdoschi tapuschi, neweena naw, kas labu dara, naw it neweena." Jahn. 3, 6: „Kas peedsimis no meesas, tas ir meesa, un kas peedsimis no gara, tas ir gars." Rom. 3, 23: „Wisi ir grehkojuschi un teem truhkst teikschanas Deewa preekschâ."

Liberalà teologija mahza: Eedsimta grehka naw.

Prof. D. Buse: Mahziba par eedsimto grehku naw zaur peedsihwojumeem pahrbaudama. Mehs nepeekrihtam domam par zilwezes wispahrigo samaitaschanos. Prof. liz. Dr. Weinels:

Naw wairs aisstahwama basnizas mahziba par grehku, sewischki mahzibas par Ahdama pirmstahwokli, grehkâ krischanu, eedsimto grehku, ja raugas us daschado sinibu eeguwumeem, no kureem radees jaunais pasaulesusskats.

Bihbele mahza: G r e h k a m l a u n a s s e k a s.

Rom. 5, 12: Zaur weenu zilweku grehks ir eenahzis pasaulê un zaur grehku nahwe, un ta nahwe pee wiseem zilwekeem ir zauri speedusês, tapehz ka wisi ir grehkojuschi. Rom. 6, 23: Grehka nopelns ir nahwe.

Liberalà teologija mahza: G r e h k s i r j a u t a j e e n s, p a r k u r u g r u h t i k o p a t e e s u s a z i t.

Prof. liz. D. Weinels: Wispirms ir jau gruhti isspreest, waj grehks un noseegums mas ir pasaulê. Prof. D. Wernle: Nahwe naw grehka sods.

Bihbele runà p a r g r e h k u u n s c h e h l a s t i b u.

Rom. 5, 20: Kur grehks ir wairojees, tur schehlastiba wehl wairak ir wairojusês.

Liberalà teologija mahza: G r e h k s u n s c h e h l a s t i b a i r u s s k a t i, k o w a i r s n e s p e h j a i s s t a h w e t.

Prof. D. Buse: Usskatu par grehku un schehlastibu wairs newar usspeest modernai dsihwei, kas tapusi pastahwiga.

Bihbele saka: J e s u s K r i s t u s i r d s i m i s n o j u m p r a w a s.

Lk. 1, 35: Swehtais Gars nahks par tewi un ta Wisuaugstakà spehks tewi apehnos, tapehz ari tas Swehtais, kas no tewis dsims, taps nosaukts Deewa Dehls.

Liberalà teologija mahza: K r i s t u s n a w d s i m i s n o j u m p r a w a s.

Prof. D. Buse: Ko mums Mateus un Lukass sawu ewangelijumu pirmâs nodalâs raksta par Jesus dsihwes sahkumu, ir teikas un legendas.

Bihbele mahza: J e s u s b i j b e s g r e h k a.

Jahn. 8, 46: „Kas manim jebkahdu grehku war peerahdit? 1. Peht. 2, 22: Tas grehku naw darijis, neds wiltiba ir atrasta wina mutê.

Liberalà teologija mahza: J e s u s i r g r e h k o j i s.

Prof. D. Wernle: Jesus nebij bes grehka. D. Frensens: Wina daba nebij brihwa no launa.

Bihbele mahza: **Jesus ir darijis brihnumus, kahdus neweens naw spehjis darit.**

Mat. 11, 4: Noeita un atsakeet Jahnim, ko juhs dsirdat un redsat: Akli redſ, tisli eet, spitaligi top schkihsti, kurli dsird, mironi zelas augscham, un nabageem preeka wehsts top sludinata. Jahn. 3, 2: Neweens newar darit tàs brihnuma sihmes, ko tu dari, ja Deews naw ar to.

Liberalà teologija mahza: **Jesus naw nekahdus sewischkus brihnumus darijis.**

Prof. D. Buse: Atstahsti Jesu pataisijuschi par brihnumdaritaju, kas usmodinajis mironus, staigajis pa juhru, pawehlejis stahtees wehtrai un wilneem un paehdinajis tuhkstoschus ar daschàm maisem. Schee stahsti jaatmet kà legendas peedewas. Naw neka sewischka Jesus dsihwè. Jesus ir dseedinajis zaur ahrkahrtigu dwehselesspehku, zaur eedwehsmu. Kaut kas lihdsigs muhslaika religiskà dsihwè noteek beeschi ween. Winsch darijis brihnumus, bet ziti tos ari darijuschi.

Bihbele mahza: **Jesus ir miris par muhsu grehkeem.**

Mat. 20, 28: Tas Zilweka Dehls naw nahzis, ka winam taptu kalpots, bet ka winsch kalpotu un sawu dsihwibu dotu par atpirkschanas maksu preeksch daudseem. Mat. 26, 28: Schis ir manas asinis, tàs jaunàs deribas asinis, kas par daudseem top isleetas par grehku peedoschanu. 1. Kor. 15, 3: Kristus par muhsu grehkeem ir nomiris pehz teem raksteem. 2. Kor. 5, 19: Deews bija eeksch Kristus, salihdsinadams pasauli ar sewi paschu, teem winu grehkus nepeelihdsinadams, un muhsu starpà ir eezehlis to salihdsinaschanas wahrdu. Gal. 3, 13: Kristus muhs ir atpirzis no bauslibas lahsta, preeksch mums par lahstu palizis. 1. Peht. 1, 18.19: Sinadami, ka juhs neesat atpirkti ar isnihzigu mantu, ar sudrabu waj seltu no sawas neleetigas dsihwoschanas pehz tehwu eeraduma, bet ar Kristus kà nenoseedsiga un neapgahnita jehra dahrgàm asinim. 1. Jahn. 1, 7: Jesus Kristus, Wina Dehla, asinis muhs schkihsta no wiseem grehkeem.

Liberalà teologija mahza: **Jesus naw nomiris par muhsu grehkeem.**

Prof. D. Buse: Us tahda weena weeniga wahrdina (kà Mat. 20, 28) neko newar uszelt, ja eewehro muhsu atstahstu weidu.

Prof. D. Buse: Swehto wakarinu mums naw jaapluhko, tapehz ka jaschaubas, waj sw. wakarinam wispahri teeschi kahds sakars ar nahwes domam, atteezotees uf Jesus pehdejo meelastu ar mahzekleem. Prof. D. Wernle: Weena leeta ir negrosama: Grehku peedoschanai naw nekahda sakara ar Jesus nahwi. Prof. D. Buse: Jesus nekad naw domajis un issazijees, ka grehku peedoschana no Deewa puses sawos pamatos atkaratos no wina nahwesupura. Noseegumu, ko tu esi padarijis, neweens tew newar atnemt, nedf preeksch tewis par to zeest sodu, ne kahds zilweks, ne kahds Deews. Prof. D. Harnaks: No waras, kas wisas buhtnes saista, atswabinajas zilweks, kas sewi uswar. Schis Gehtes wahrds isteiz to, par ko te runa.

Bihbele mahza: Jesus ir augschamzehlees no miroņeem.

Mat. 28, 6: Winsch naw scheitan, jo winsch ir augschamzehlees. Mk. 16, 6: Tas ir augschamzehlees un naw scheitan. Lk. 24, 6.34: Winsch naw scheit, bet ir uszehlees. Tas Kungs pateesi ir augschamzehlees un Sihmanim parahdijees. Jahņ. 20,25: Mehs to Kungu esam redsejuschi. Ap. D.: Scho Jesu Deews ir usmodinajis, tam mehs wisi esam leezineeki. Ap. D. 4, 33: Un ar leelu [illegible]hku tee apustuli dewa leezibu par ta Kunga Jesus augschamzelschanos. 1. Kor. 15, 14: Ja Kristus naw augschamzehlees, tad muhsu sludinaschana ir weltiga un juhsu tiziba aridsan weltiga. 1. Kor. 15, 20: Bet nu Kristus ir usmodinats no miroņeem, winsch tas pirmais ir tapis no teem, kas ir aismiguschi.

Liberalà teologija mahza: Jesus naw no miroņeem augschamzehlees.

Prof. D. Harnaks: War jau buht Leeldeenas tiziba ari bes Leeldeenas wehsts. Prof. D. Wernle: Winsch dsihwoja jo projam tajâ eespaidâ, ko bij pametis tajâ darbâ, ko bij eesahzis. Prof. D. Wernle: Naw ari ne drusziņas Luhkasa sinâs par Kristus augschamzelschanos, kas kaut ar waj no tahleenes isliktos kà wehsturigas atskaņas. Jesus kaps, kas atrasts tukschs, ir mahzeklu isgudrojums. Prof. D. Fleiderers: Basnizas tiziba, ka Kristus augschamzehlees, ir mitiskà simbola austs gehrbs, kas radees no deewbijigàm eedomam. Prof. D. Harnaks: Par at=

stahstu, ka miruse meesa atkal darita dsihwa, mums naw wairs ko spreest.

Bihbele mahza: J e s u s i r D e e w a d e h l s.

Mat. 3, 17: Schis ir mans mihlais dehls, pee ka man labs prahts. Mat. 11, 27: Wisas leetas man ir eedotas no mana Tehwa un neweens nepasihst to Dehlu, ka ween tas Tehws un neweens nepasihst to Tehwu ka ween tas Dehls un kam tas Dehls to grib darit sinamu. Mat. 16, 16: Tu esi Kristus, ta dsihwà Deewa dehls. Mat. 26, 63.64: Pee dsihwà Deewa es tewi swehrinu, saki mums: waj tu esi Kristus, Deewa dehls? Jesus us to saka: Tu to esi sazijis. Jahn. 1, 14: Mehs redse=jam wina godibu, tahdu godibu, kà ta weenpeedsimuschà Dehla no ta Tehwa. Jahn. 10, 30: Es un tas Tehws, mehs esam weens.

Liberalà teologija mahza: J e s u s n a w D e e w a d e h l s.

Prof. D. Buse: Jesus nepahrkahpa ihsti zilwezigà robe=schas. Runajot par isteizeenu „Deewa Dehls," neweens nedrihkst domat par tizibas mahzibu, ka Jesus muhschigs Deewa Dehls. Mehs wairs neeedomajamees, ka Jesus pateesi buhtu bijis zitads ne kà mehs, Winsch no augscheenes, mehs no schejeenes. Wisà sawâ dsihwê Winsch gribejis buht zilweks, ne Deews. Mehs nemas nelaupam Jesum godu, ko winsch pats buhtu gribejis, ja mehs newaram atsiht Kristus deewibu. Bihbeles rakstneeki gan=drihs nekad nesauz Kristu par Deewu. Nerunajam wairs par Kristus deewibu. Prof. D. Harnaks: Jesus bij aprobeschots zilweks ar loti stipru Deewa apsinaschanos.

Bihbele mahza: J e s u m p e e n a h k a s g o d s u n p e e=l u h g s c h a n a.

Lk. 24, 52: Bet tee Winu peeluhdsa. Ap. D. 7, 58: Tee ar akmeneem nomehtaja Stepinu, kas sauza un sazija: Kungs Jesu, peenem manu garu! Wihl. 2, 10: Jesus wahrdâ buhs zelus lozit wiseem teem, kas ir debesîs un wirs semes un apaksch semes.

Liberalà teologija mahza: J e s u s n a w j a p e e l u h d s.

Mahz. D. Fischers: Jesus, tapehz ka pats religioss, zil=wezigi deewbijigs, tapehz ka pats luhds Deewu, newar buht pats religijas, peeluhgschanas preekschmets. Mahz. Jato: Katrâ sinâ jaatraida tas weids, tapt par kalpu Deewam, waj Deewa luhg=schanas wezais weids lihds ar luhgschanas paklausischanam.

Bihbele mahza: T i z i J e s u m, t a d t a p s i s w e h t s.

Ap. D. 16, 31: Tizi uſ to Kungu Jeſu Kriſtu, tad tu un wiſs taws nams muhſchigi dſihwos. Mat. 18, 6: Kas apgrehzina weenu no ſcheem wismaſakeem, kas tiz uſ mani, tam buhtu labaki, ka tam peekahrtu pee kakla dſirnu akmeni un to noſlihzinatu juhrâ, wisdſilakâ weetâ.

Liberalà teologija mahza: N e t i z i J e ſ u m, t i z i t i k a i k à W i n ſ ch t i z e j i s.

Prof. D. Buſe: Jeſus nekad nepraſa, lai kahds Winam tizetu, it kà winſch praſa, lai tizetu Deewam. No weenkahrſchà Jeſus ewangelijuma Pahwils pataiſijis tizibu Kriſtum — ta ir ewangelijuma pahrgroſiſchana un iſſtumſchana no ihſtàs weetas paſchâ wina buhtnê.

Bihbele mahza t a i ſ n o ſ ch a n u.

Rom. 3, 24: Jo wiſi ir grehkojuſchi — un top taiſnoti beſ nopelna no wina ſchehlaſtibas zaur to atpirkſchanu, kas notikuſi zaur Kriſtu Jeſu. Rom. 3, 28: Tad nu mehs turam, ka zilweks top taiſnots zaur tizibu, beſ bauſlibas darbeem.

Liberalà teologija mahza: T a i ſ n o ſ ch a n a — P a hw i l a a t r a d u m i n ſ ch.

Prof. D. Wernle: Mukkigà plahpaſchana par tizibu un taiſnoſchanu. Prof. D. Jilikers: Ewangeliſkà taiſnoſchanas mahziba — paſaudeta tizibasmahziba.

Bihbele mahza, k a j a b u h t d r a u d ſ e i.

Mat. 16, 18: Uſ ſcho akmeni es ſawu draudſi gribu uſtaiſit un elleswahrteem to nebuhs uſwaret.

Liberalà teologija mahza: J e ſ u s d r a u d ſ i n e m a ſ n a w d i b i n a j i s.

Prof. D. Buſe: Nekahdâ ſinâ Jeſus naw gribejis dibinat draudſi.

Bihbele mahza, k a j a b u h t k r i ſt i b a i u n w a k ar i n a m.

Mat. 28, 19: Tos kriſtidami ta Tehwa un ta Dehla un ta Swehtà Gara wahrdâ. Lk. 22, 19: To darait, mani peeminedami. 1. Kor. 11, 23: No ta Kunga es to eſmu dabujis, ko atkal jums eſmu mahzijis, ka tas Kungs Jeſus tanî naktî, kad tas kluwa nodots, to maiſi nehma un pateizis pahrlauſa un ſazija: nemeet, ehdeet, ta ir mana meeſa, kas par jums top lauſta; to darait, mani peeminedami.

Liberalà teologija mahza: Kristibu un wakarinu Jesus naw eestahdijis.

Prof. D. Buse: Kristibas darbu wispahri semischkais Jesus nemas naw eestahdijis. Wina draudse to eekahrtojusi. Winsch gan ari naw, kad winsch pehdejâ wakarâ saweem mahzekleem maisi un wihnu kà Sawu meesu un asinis dewa, domajis par nodibinajumu, kam jaatkahrtojas.

Bihbele mahza, ka Jesus ir pasaules teesnesis.

Mat. 7, 22.23: Daudsi us mani sazìs tanî deenâ: Kungs, Kungs, waj mehs tawâ wahrdâ neesam nahkoschas leetas sludinajuschi? Waj mehs tawâ wahrdâ neesam wellus isdsinuschi? Waj mehs tawâ wahrdâ neesam dauds warenus darbus darijuschi? Tad es teem it skaidri sazischu: Es nekad juhs neesmu pasinis; eita nost no manis, juhs launudaritaji!

Liberalà teologija mahza: Jesus naw pasaules teesnesis.

Prof. D. Buse: Jesus nekad naw prasijis pehz pasaules teesnescha teesibam. No leezineeka weenkahrschà stahwokla preeksch sawejeem Jesus Sawas draudses atstahstos padarits par wispasaules teesnesi Deewa teesâ.

Bihbele mahza: Jesus atnahks.

Mat. 25, 13: Eseet modrigi, jo juhs nesinat ne to deenu, nedſ to stundu, kurâ tas Zilweka Dehls nahk. Mk. 14, 62: Juhs redsefeet to Zilweka Dehlu sehscham pee ta Wisuspehzigà labàs rokas un nahkam ar debess padebescheem.

Liberalà teologija mahza: Jesus neatnahks.

Prof. D. Wernle: Mums wispahri tàs ir eedomas, ka miruscham zilwekam janahk us debess padebescheem. Prof. D. Buse starp zitu: Jesus ir maldijees.

Gaischaki un skaidraki gan wairs newajadsès runat ne kà scheit ir runats, lai peerahditu, kahda gara behrni ir liberalàs teologijas tizigee. Un tatschu ari liberalàs teologijas kalpi ir draudses lozekli tai tizibasschkirai, kas nizinoschi usskata katru, kas no tàs schkihrees un palizis par „sektantu,“ pat saukuse to par „wiltigu praweeti,“ waj wismas — noschehlo to. Un newis wisneezigakee draudses lozekli ir schee, ko te esam dsirdejuschi. Nè, tee pa leelakai dałai wisi ir D. kungi — wihri, kam — „netruhkst ta isglihtibas stahwokła, no kura waretu

spreest par garigàm leetàm" — dakteri — skolotaji jeb profesori nahkoscheem mahzitajeem, waj ari mahzitaji paschi, tas ir — w a d o n i. Un „lajeem," tas ir teem — kam „truhkst ta isglihtibas stahwokla," pascheem ir jameklè Bihbelê, lai atrastu, ka ihsta kristiga tiziba naw filosofija — prahtneeziba — „gudriba," waj kahda nekahda religijas sistema, b l a k u s paganu religijam, bet gan a h r k a h r t i g a — s p e h k s — t a i s n i b a, m e e r s u n p r e e k s e e k s c h S w e h t a G a r a — Wisspehzigà, Dsihwà Deewa sakarâ stahschanàs ar nespehzigo, grehkâ wahjinato zilweku. 1. Kor. 1, 22—24; 4, 20; Rom. 14, 17; Lk. 17, 20.21.

Apskats.

J. Birsneeks, kas aiszełojis uf Sweedriju, ar noluhku eestahtees Sweedru Baptistu sludinataju seminarâ, mums raksta starp zitu: „Te ir leela brihwiba — sapultschu, domu, apsinas, wahrda brihwiba u. t. t." Tà! Bet kur tad wina te ir, ta slawetà brihwiba? Wehl neweens, kas nepeeder pee walsts basnizas, ari Baptisti ne, no walsts garidsneezibas puses nedrihkst dsihwot. Wiseem jadsimst un jamirst kà Luteraneem, wisu muhschu maksajot milsigas nodewas Luteranu mahzitajeem, kas te gandrihs puse pustizigi — liberali — materialisti, un buhwejot teem basnizas, kuras eekschpusi tee pirms mirschanas ne reisi naw redsejuschi. Neweenam sludinatajam, isnemot walsts mahzitajus, naw brihw eeswehtit sawu draudses lozekłu laulibas deribu. Tà sauktee sektanti, wisaugstakâ mehrâ saruhgtinati par spaidu, liktees laulatees no walsts basnizas mahzitajeem, tomehr nedara to un labaki dod muhscha solijumu pee walsts eeredna ne kà pustizigà mahzitaja. Waj kahds „sektants" ir no sawa brahła preekschneeka pawadits te uf pehdejo dusu? Nè, wehl ne lihds schim! Bet winsch tur, sawâ plaßajâ amata apgehrbâ, ispilda scho weetu ar sawu weenu weenigu pahtaru gabalu, waj esi bijis tizigs, waj netizigs, waj wisbreesmigakais ļaundaris. Nupat — nupat tikko ir beiguschàs atkriteju spihdsinaschanas. Mahksligee sahrti wehl kuhp... Bet dome ruhgst un wezais Baptists domê, Olsons, kas ispelnijees tur „älderdoms" (wezakà) tihtuli, tagad

eewada katru gadu walsts deenu. Un Baptists Bihstrems walstsdomê, tas religiskais partijas wihrs, apbrihnojams un weikls ar sawu bihstami leelo peekriteju pulku, taisa gadu no gada arween lihdsenaku zeļu us—brihwibu. Bet tad nu ar ir wisi mahzitaji kahjâs un prese pildas ar winu raksteem. Bet wina ir tuwu, ta brihwiba schinî semê. Us mahzitaju raksteem atbild Baptisti sawos laikrakstos un schis atbildes pahrdrukâ politiskee laikraksti. Pastahwigi politiskee laikraksti peeprasa Baptisteem pehz sinam un tee atbild ar preeku. Un arween wairak noskaidrojas lihdsschinigais stahwoklis. Un nesinot strahdâ pee schis brihwibas ari ziti. Tee ir Sozialisti. Teem jau ir wiss brihw. Baptistus n e w a r peespeest un Sozialistus, kas warbuht pa leelakai daļai ir tapuschi par tahdeem zaur spaideem us to, ko wairs neasihst un ko negrib, n e s p e h j speest, jo teem wairs neka newajag. Wineem newajag ne walstseeredna, ne mahzitaja laulibas, lai eesahktu kopigu dsihwi. Wini wairs nesola weens otram ustizibu. Kad newar satikt, eet katrs sawu zeļu. No ta laika, kad milsigajâ tautasmahjâ, Stokholmâ, pasneedsa lekzijas par preekschmetu: „Mihlestiba bes pehznahzejeem" tee wisi ir apmeerinati un dsihwo wisi „pa godam" us i s n i h z i b a s rehķina. Un Baptisti — un wis pahri tizigee schinî semê? Tee ir lihgsmi un jautri, pat sirmee, un nopeetni nopeetnâs leetâs. Tee apbrihnojami ļaudis un par wineem ari brihnas. Nahk leelo awischu sinotaji Baptistu sapulzês un raksta atklahtibai, ko redsejuschi, dsirdejuschi, jutuschi. Tas sadsen ļaudis pestischanas sapulzês bareem un Baptistu kristibas te swin katru mehnesi. Stokholmâ ir seschas Baptistu draudses un 1910. gada beigâs nodibinajas septitâ draudse. Kahds bagats brahlis uszehla milsigu namu un atdahwinaja plaschu skaistu sahli draudsei. Ziti dewa ari sawu daļu un gada beigâs bij draudse ar 150 lozekļeem un 3000 kroneem naudas. Un kristibas tur waj katru nedeļu. Tagad pa Leeldeenam dibinajas astotâ Baptistu draudse kahdâ zitâ pilsehtas nomalê. — Un man pascham — kâ klahjas man? Esmu sawu darba beedru, Sozialistu, scho saruhguscho stahwu widû, ari brihnums ar sawu peetizibu pee trihs reis masakas algas n e kâ wineem. Un ja wini wehl sinatu, ka es atlizinu un krahju naudu stuhdijam, tad tee mani turetu par prahtâ jukuschu.

Ja, tahdâ ir ta slawenâ Sweedru tauta sawâ netizibâ tagad. Teem tagad wiss tapis par eenaidneeku — Deews, Debesis, Bihbele, tizigee, nabadsiba, dsihwiba, nahwe, pagahtne, tagadne un nahkotne. Bes eerotscheem tee nekur newar galâ tikt un zihnas paschu starpâ teem arween asas. Un naids pret pascheem ari, jo beeschi tee nobeids sawu dsihwibu paschi. Es sawu noluhku, eestahtees skolâ, neesmu groſijis. Pusgadu esmu gawejis ar maisi, drehbem un gaisma. Bet es zeetu klusu un Deews mani dauds mahzija...." — Pehdejos teikumus no Birsneeka wehstules usrakstam tajâ noluhkâ, lai rahditu, ka „sektanti" teek par sludinatajeem, tee n i z i n a t e e taudis. Bet tee tad ari mahk saprast sawus draudses lozeklus un just teem lihds. — Birsneeka adrese: Schweden, S t o c k h o l m, Ortorget 31. Herrn C. P. Ostervall. Für Herrn J. Birsneeks. Ja kahdam, waj kahdai beedribai eenahktu prahtâ us Leeldeenam Birsneekam ko aissuhtit, tad grehks jau nebuhtu wis tas.

Wahzijas Baptistu 1910. gada statistika usrahda sekoschos skaitlus: Draudses lozeklu 41,544, kristiti 2,453, eenehmums naudâ 1,038,889 markas. Marka apm. 46 kap.

Anglijas walsts domê jeb parlamentâ ir eerihkota ari weena luhgschanassahle preeksch domneekeem. Sahlê sehdekku preeksch 30 domneekeem. Luhgschanas teek noturetas katru otradeenu peezos, katreis apmehram 20 minutes ilgi. Schis sapulzes newada garidsneeks, bet domneeki paschi.

Barons Alberts Rotschilds, weens no wisbagatakeem zilwekeem pasaulê, miris 11. februarî ar treeku. Eeskatotees wina dsihwesgahjumâ, newar teikt, ka winsch sawos 68. dsihwibas gados buhtu bijis laimigs. Preeksch astonpadsmit gadeem tam nomira seewa, wina wezakais dehls krita no sirga un tapa garâ wahjsch, otrs dehls pagahjuschâ gadâ noschahwâs, tapehz ka Amerikaneeti, ar ko winsch Tschikagâ bij eepasinees, nedrihksteja prezet. — Waj naw taisniba wezajai grahmatai, ko daudsi muhslaikâ sahk atmest, kad ta saka: „Neweens nedsihwo no tam, ka winam pahrleeku dauds mantas." Lk. 12, 15.

Manna Afrikas wideenâ. Inscheners Swans atstahsta par kahdu brihnischku, baltu, miltu beesputrai lihdsigu masu, kas atrasta no rihta, pirms saules lehkschanas, us semes Afrikas wideenâ. To pahrbaudot israhdijees, ka ta manna, par

ko stahstiis Otrâ Mósus Grahmatâ. Ta lihdsinajâs koriandra sehklai, bij salda, iskusa saulê un winâ no rihta bij tahrpi, ja to nakti uslasija. Laudis to tikai ar wirsaischa atlauju drihksteja uslasit. Ja to gribeja usglabat, tad to wajadseja zept. Tika iszepta masa karascha un aisuhtita us Angliju is-mekleschanai, bet neweens nespehja isskaidrot, no kahdas weelas sastahw karascha. Afrikani isskaidroja, ka ta esot Deewa dota bariba un neweens nesinot, kâ ta zelotees.

Sweedru brihwâs draudses — Metodisti, Baptisti un „Misiones Sabeedriba" — katru gadu isdod kopigu statistiku. 1909. gada statistika usrahda schahdus skaitkus:

	Misiones Sabeedr.	Baptistu.	Metodistu.
Draudses	1,283	600	120
Draudses lozekli	100,000	49,798	17,657
Sludinataji (ordinetee) . . .	552	320	122
„ (palihgi)	1,003	435	173
Swehtdeenas skolas	2,600	1,096	199
Sw. skolu skolotaji un skolotajas .	8,970	4,476	1,321
Swehtdeenas skolu skoleni . .	123,519	58,073	19,369
Jauneeschu beedribas	654	471	155
Jauneeschu beedribu lozekli . .	29,500	20,827	8,734
Basnizas, kapeles, misiones nami	1,450	331	181
Scho pehdejo wehrtiba (kronâs)	16,500,000	5,571,491	3,105,999
Sludinataju mahzibas eestahdes wehrtibâ	400,000	330,000	72,000
Sludinataju mahzibas eestahschu skoleni 1910. gadâ . . .	80	57	33
Eekschsemes misiones nauda .	1,840,000	1,060,000	465,260
Ahrsemes misiones nauda . .	370,000	40,000	24,088

„Misiones Sabeedriba" ir kahda religiska kustiba — draudse Sweedrijâ, kas lihdsiga pasihstamai „Ewangeliskai Draudsibai". Ta usnem sawâ widû tikai tizigus un kuri wehlas, tee teek ari kristiti us paschu tizibas apleezinaschanu.

Jerusalemê jau isnahk sechas Schihdu awises. Isplatitakâ ir deenas awise „Haor," ko isdod Schihdu gimene Ben-Jehuda. — Ari ta ir sihme, ka mehs dsihwojam pehdejâs deenâs, pirms Antikrista parahdischanâs un Kristus atnahkschanas,

jo Schihdeem pirms jasapulzejas wezâ dsimtenê un tas tagad steidsigi teek darits.

Jesus tetralogija, tà sauzas kahds teatra gabals, kura nospehleschana aisnem tschetrus wakarus. Scho lugu grib us-west Eeisenakâ, Lutera pilsehtâ. Tas Kungs Jesus schinî lugâ ir tehlots kà Marijas „brihwas mihlestibas“ auglis, un ſtas Kungs Pats esot bijis eemihlejees Marijâ Magdalenâ un wehl pee krusta naw spehjis atswabinatees no schis mihlestibas do-mam. Ar weenu wahrdu sakot— pilniga Deewa saimoschana.— Bet kur gan schis lugas sarakstitajs, Kahrlis Weisers, dabujis scho gudribu sawai lugai? Droschi ween no liberalâs teolo-gijas jeb pustizibas. Un droschi ween ari Karlis Weisers buhs draudses lozeklis tizibasschkirâ, kurâ wisi war buht lozekli un kura nem preti bes ta grehka islaboschanas, kura dehl kahdu „sek-tanti“ isslehds no sawa widus.

Wehstulneeks.

Kahds dseedatajs, wairaku dseedataju usdewumâ — kà winsch issakas — mums brahla wahrdâ ir peesuhtijis neaistaisitu wehstuli, bes paraksta, ar trihs kapeiku marku markotu un ar usrakstu abâs pusês „открытое“, ar Rigas pasta stempeli apstempeletu, kurâ teiz, ka Lauberts „esot us to isgahjis, lai tiktu bagats, plehschot nekaunigi naudu, esot skaidrs peemehrs, kur warot redset, zik weenkahrschi un dabigi no mah-zitajeem iswehrschotees mantrauschi,“ nosauz Laubertu par kapitalistu un tad usaizina to, ja tam kas us to sakams, par to issazitees „Awotâ.“

Mums ir peesuhtitas wairakas wehstules, daschas ari nebrahlu wahrdâ, slehgtos kuweros, ar septinkapeiku markam markotas, kurâs rakstitaji wisai atsinigi issakas par muhsu darbibu, pat nespehj Deewam pateiktees ween par to, ko Deews darijis zaur mums, bet mehs schis wehstules arween esam nolikuschi pee malas, pa leelakai dakai isnihzi-najuschi — winas jau bij rakstitas tikai mums, lai stiprinatu muhs tai darbâ, kura nasta beeschi ween jau eet pahr muhsu spehkeem, gan mate-rielâ, gan newakas sinâ un kuru tadehl sweest nost un nenest wairs mums jau wairak reisas ir usnahkusi stipra kahrdinaschana, ko lihds schim esam pahrspehjuschi tikai ar to, ka apsinajamees, ka brahli pasch-aisleedsigi, usupuredamees palihds mums nest to, gan luhgdami Deewu par mums, gan puhledamees isplatit muhsu rakstneezibu un baidijamees arween, waj mehs, ja beigtu sawu rakstneezibas darbibu, tikai negrehkotu pret Deewu, atstumdami kahdu darbu, ko tas Kungs taisni mums usti-zejis. Islasijuschi scho wehstuli, kurâ aismuguriski, bes muhsu aisstah-

weschanas noklausischanas, teekam noteesati ar tik leelu sodu, mehs gribejam ari scho wehstuli likt pee malas, bet druksku padomadami atsinam, ka mehs to nedrihkstam, neskatotees us to, zik labpraht **mehs personigi** to ari gribetu darit. Darbs, ko daram, stahwoklis, ko eenemam muhsu draudschu sabeedribâ, naw tikai **muhsu** leeta, bet gan **wisu** brahlu un mahsu leeta — **kopiga** leeta. Muhsu gods waj negods sawâ sinâ ir ari to gods waj negods, ar kureem mehs saistiti eeksch Kristus. Un ja jau **wairaki brahli** tà domà, kà wehstulê sazits, tad esam speesti atbildet. Un atbildot mehs jau ari daram tikai to, ko apustulis Pahwils, kas beeschi tika smagi apwainots, ruhpigi dara sawâs wehstulês — isklihdina aisdomas pret sewi. Deewa darba **weikšmes dehl** jau Pahwils labak gribeja mirt, ne kà ja kahds nihzinatu wina slawu. 1. Kor. 9, 15.

Bahrgais sods par Lauberta sinamâ wehstulê teek spreests ais sekoscheem eemesleem: Lauberts esot eeweetojis „Ewangelijuma Dseesmu" III. dalâ pusi „wezu, pasihstamu, waj pahrgrositu dseesmu un nemot 25 kap. weetâ par grahmatinu 60 kap." Neesot jau „nekahda mahksla" teikt „Ak Jerusaleme, modees!" weetâ „Jerusaleme, ak modees!"

Muhsu atbilde us to buhtu schahda: „Ewangelijuma Dseesmu" noluhks ir, buht noschu grahmatai preeksch „Muhsu Dseesmineeka." „Muhsu Dseesmineekâ" newareja usnemt tikai jaunas, nepasihstamas, nedf ari tikai „nepahrgrositas" dseesmas, jo tad „Muhsu Dseesmineeks" neaissneegtu sawu zehlo mehrki — buht wispusigai, daschadâs sapulzês leetojamai, **dsejas likumeem peemehrotai**, parozigai un lehtai dseesmu grahmatinai preeksch daschadu tizibasschkiru un garigo kustibu aprindam. — Dsejneeks leetpratejs sin, ka naw wis weenalga, waj saka „Ak Jerusaleme, modees!" waj „Jerusaleme, ak modees!" Teikumâ: „Ak Jerusaleme, modees!" ir rupja dsejaskluhda — ritma kluhda, jo tad ir jaussweр wahrdâ „Jerusaleme" newis wahrda pirmais, bet gan otrais balseens — Jerusaleme. Un tà Latweetis nerunâ. Tà pat wisas zitas „pahrgrosibas" pasihstamâs dseesmâs naw wis kahda nekahda „mahkslas" mekleschana, bet gan no dsejas likumeem speesta wajadsiba. Kad „Dseesmineeku," seschus gadus atpakal, sahka sagatawot drukai, tad wehl nebij „pahrgrositu," teiksim — dsejas likumeem peemehrotu koralu, nebij ari daudf kora dseesmu, ko waretu „Dseesmineekâ" usnemt, wismas bes gludinaschanas. Bes tam koralus, ka ari leelako dalu kora dseesmu bij tulkojuschi laudis, kas **garigâs leetâs domaja un juta zitadi ne kà mehs.** Koralus tulkojis bij dsejneeks Dünsbergis, „Zeribas Ausekla" dseesmas — Lapas Mahrtinsch. Kora dseesmu leela dala ari nemas nebij tulkota no originala, Anglu walodas, bet gan no tulkojuma, Wahzu walodas. Tad wehl toreis, sahkumâ, mums bij mas zeribas dabut daschu dseesmu, ko nebuhtu daudf jagludina — gan lihdsekku, gan zitu nepahrspehjamu eemeslu dehl. Un ko warejam dabut, to nehmam gandrihs bes gludinajumeem, isnemot saprotams tahda rakstura teikumus, ka par peemehru „Daudsreis mehs

nokrihtam no kahjam." No to laiku labakà krahjuma „Skann Notas" panehmam uf lihguma pamata dseefmu diwdefmit. Ihfi fakot, mums wajadseja buht pirmeem, kas darija lihdumneeka darbu, lai muhfu tautai buhtu dsejas likumeem un tiziga zilweka fajuhtai peemehrotas draudses un kora dseefmas, fakopotas weenâ krahjumâ un tà dascham labam neapsinotees lihdsinajam zeļu „Dseefmu Grahmatas" is-doschanai pahrlabotâ weidâ. Nebuhtu mums schis warenais mehrkis, redset reif „Dseefmineeku" tahdu, kahds winsch zaur Deewa schehlastibu tagad ar fawàm 400 dseefmam mihkstâ audekla aplokfnitê par 30 kap., lihdf ar fawu noschu grahmatu „Ewangelijuma Deesmam," wifus schos gadus preekfch azim, tad mehs droschi ween buhtu isdewuschi arween tikai jaunas dseefmas, ne weenu „nepahrgrofitu," jo tik mulki mehs ari wis neefam, ka nesinatu, ka ar jaunàm dseefmam ahtrak war tikt par „kapitalistu" ne kà ar wezàm.

Bet 25 kap. weetâ nemt 60 kap.? „Ewangelijuma Dseefmas" III. daļa ir 8 lokfnes beefa. Katra lokfne, 16 lapas pufes, stahstu grahmatam, broschetàm, lehtâ grahmatu tirdsneezibâ teek aprehkinata ar peezàm kap. Tà tad par astonàm lokfnem wajadsetu nemt 40 kap. Bet nu „Ew. Df." naw stahstu grahmata, bet notis, naw wis broscheta, bet gan eeseeta. Sehjums lihdf ar atrehkinu tirgoneem istaifa 7 kap., noschu falikums makfà diwtikdaudf ne kà stahstu grahmatu falikums, zaur ko noschu grahmatu isdoschana fadahrdsinajas wismaf par weenu treschdaļu un „wezas" dseefmas drukatajs nedrukà lehtaki ne kà jaunas. Kur tad nu tas dahrgums? — Waj mehs efam dahrgi rehkinajuschi fawas zitas grahmatas, waj wispahri efam isdewuschi tikai tahdas grahmatas, ko ahtri war pahrdot? Nè, ne weens, ne otrs! Efam isdewuschi tahdas grahmatas, kas mums schkita wajadsigas, neskatotees uf peļnu. „Rakstu Krahjumu," faspeestu druku, isdewam jauneeschu dehļ un nemam par to 40—50 kap. weetâ 30 kap., grahmatu, ko maf pirk. „Garigais darbs" isdewàm uf Nowgorodas garigo strahdneeku wehleschanos un nemam par to 60 kap. weetâ 40 kap.. grahmatu, ko maf pirk. „Jauno Deribu" isdewam, kad wisstipraki fahka usdrukt Bihbelei — grahmatu, ko maf pirk. Tur naw peļnas, drihfak faudejumi. „Dseefmineeks," 10 lokfnes, feets audeklâ, makfas 55 kap. weetâ 30 kap., „Wina pehdâs," 10½ lokfnes, makfas 55 kap. weetâ 30 kap., „Antikrists," 2 lokfnes, kas isdots tà pat kara brihdî, karâ pret rehkinatajeem, ka Kristus atnahkfchot 1932. gadâ un ka pahwests efot Antikrists, makfas 10 kap. weetâ 5 kap. Un tà tahlak. Ja „Ew. Df." ir mafa grahmatiņa un naw tik leela kà daschas zitas noschu grahmatas, tad ta tik ir garfchas leeta, ne plehschana. „Ew. Df." ir mafa grahmatiņa, bet tur tomehr naw mafak dseefmu ne kà leelâs grahmatâs. Kapehz? Weenkahrschi tapehz ka noschu falikums tur faspeests, papirs plans, bet labs. Un mafa weida grahmatas faspeests falikums makfà to paschu, ko leela weida grahmatas isklaidu falikums. Bet mafa grahmata

dseedatajeem daudf parozigaka ne kà leela. Tapehz jau mehs, daschi, gribam masas kabatas Bihbeles, bet winu mums naw, nedrukà. Kapehz? Tàs dahrgaki maksajot un esot masak zeribu, ka tàs ispirkschot.

Bet mums ir namiasch — warbuht tas duras azîs. Tur ari naw eemesla: Tas ir neismakfats namiasch, gan tà nodroschinats, ka kristigumam zaur to nekfnahks kauns. Tas wifs! Tà strahdajot, kà mehs dàschreif esam speestt strahdat, ui mums wajadsetu jau buht trim tahdeem namineem, fkaidri ismakfateem, salihdsinot ar to brahlu panahkumeem mantas sinà, kuri nestrahdà garigo darbu — ir tirgoni, amatneeki, femkopji, juhrneeki, kantoristi. Kapehz weenigi Lauberts kà fludinatajs un rakstneeks un isdewejs par sawu darbu lai sanem tikai 33 rublus mehnesî, scho weenkahrscha strahdneeka algu, kamehr ziti, kam nawa leelaka isglihtiba un ari nestrahdà wairak, nedf kam daudf leelakas spehjas, daschs laizigâ darbâ, daschs ari garigâ, sanem 50—200 rbl. mehnesî. Kapehz? Mehs dsinamees, lai padaritu sawus brahlus bagatus garigâs mantâs un sewi nabagus laizigâs mantâs un nabagus — weselibâ. Tas mehrkis galwenos wilzeenos nu ir aissneegts — „naktim deenam strahdajot" — esam ar meeru ari beigt, ja to wajag — nè, ar preeku beigt sawu rakstneezibas darbibu, ja tikai Deews to lautu... Newilus mums nahk prahtâ Pahwila wahrdi: „Juhs jau esat peeehduschi, jau esat palikuschi bagati, bef mums juhs esat sahkuschi waldit. Un ak kaut juhs walditu, ka ari mehs waretu waldit lihdf ar jums! Jo man schkeet, ka Deews muhs apustulus" — ari fludinatajus — „ir nolizis par pehdigeem it kà nahwei nodotus, jo mehs esam palikuschi kà par ehrmeem pasaulei, tà engeleem, kà zilwekeem. Mehs esam gekki Kristus dehl, bet juhs prahtigi eeksch Kristus; mehs wahji, bet juhs spehzigi; juhs zeenigi, bet mehs — nizinati." 1. Kor. 4, 10.

Wehstulê mums wehl pahrmests, ka mehs leekot dseedat garigas dseefmas uf laizigeem meldineem. Esam jau par to isteikuschees „Kristiga Wehstnescha" 1909. g. 2. numurâ.

Pagahjuschà mehnescha „Kristigà Wehstnesi" steigas dehl ir wairakas drukaskluhdas. Rakstà „Pamati Latweeschu Baptistu turpmakam bihbeleskursam" sem sistematiskas teologijas ir islaists teikums: 3) Etika jeb tikumu mahziba. Tai paschâ rakstà jabuht teikuma „kursch deretu ne tikai teem" weetà teikums: „kurfs deretu u. t. Wehstulneekà teikuma weetà „waj tikai nelauscham solijumu, mums usausa gaisma „jalasa „waj tikai nelauschani solijumu. Bet tad mums usausa gaisma."

Grahmatas **„Bihbeles Deewa religija 20. g. simt.-gaismâ"** pirmà daļa ir gatawa un dabujama pirkt par 20 kap. gabalâ. Muhsu newaļas dehl un swarigà preekschmeta dehl mehs otro daļu isdosim wehlak, lai buhtu laika, to ruhpigi isstrahdat.

Redaktors-isdewejs: **P. Lauberts.**

Drukajis P. Gailis Rigâ, Jahņa eelâ Nr. 8 (pretim Jahņa basnizai).